Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 249. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЛИСТОПАДА 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 1, 1979 No. 249. VOL. LXXXVI.

НЮ ЙОРК ГОТУЄТЬСЯ ДО ВІДЗНАЧЕННЯ 85-РІЧЧЯ УНС

Ню Йорк, Н. Й. (в.л.). — Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу, у тісній співпраці з Головним Екзекутивним Комітетом УНС і в порозумінні з Відділами УНС сусідніх Союзових Округ, приготовляється до величавого відзначення 85-річчя цієї найстаршої і найбільшої української установи в Новому Світі, яка в минулому постійно давала поштовх зорганізованому українському життю в ЗСА, а тепер тісно співпрацює з такими громадськими надбудовами, як СКВУ, УККА КУК й багатьма іншими та несе велику частину співвідповідальности за життя українських громад у З'єднаних Стейтах Америки і в Канаді безпосередньо, а посередньо також і в інших країнах вільного світу. Український народний Союз — це не тільки забезпеченева установа, бо його діяльність включає такі ділянки, як наприклад, стипендії для студентської молоді, яка є членами УНС, він рівнож допомагає у праці українським молодечим організаціям, Школам Українознавства, уділяє позички на будову українських церков, народних домів тощо.

Окружний Комітет Відділів УНС Нюйоркської Метрополії, який був ініціятором цього святкування, вирішив влаштувати в суботу, 24-го листопада ц. р., великий Ювілейний бенкет з нагоди 85-річчя УНС з відповідною діловою і мистецькою програмою. Бенкет відбудеться у готелі Рузвельт при Медісон евеню і 45-ій вулиці у Гренд Болрумі о годині 6-ій вечора.

Частина бенкетового комітету. Сидять (зліва): Олена Гентіш, Евстахія Мілянич, Микола Хоманчук, Леся Гой, Мерісн Климишин. Стоять (зліва): Василь Цюпа, Степан Чума, Іван Винник, Володимир Левенець, Михайло Юзенів і Іван Хома.

Цю престижеву імпрезу влаштовує Головний Екзекутивний Комітет і Окружний Комітет Відділів УНС, а переведенням її займається покликаний ними спеціяльний Бенкетовий комітет, до якого входять переважно члени Окружного Комітету, а саме: головний радний УНС Микола Хоманчук, п-і Евстахія Мілянич, мгр Іван Винник, ред. Володимир Левенець, п. Степан Чума, п-і Леся Гой, п-і Олена Гентіш, п. Василь Цюпа, п-і Мерісн Климишин, п. Іван Хома, п. Михайло Салдан, п. Іван Пригода, п. Михайло Юзенів і п-і Стефанія Проючик. У засіданнях Комітету, який вже відбув дві ділові наради, бере також участь головний предсідник УНС д-р Іван Флис, даючи членам цінні поради.

Покищо ще не устійнено в подробицях програми Бенкету, яка складатиметься з головної доповіді, привітів гостей і різноманітної мистецької програми. Про це й інші справи підготови бенкету будуть подані інформації у чиргових числах „Свободи".

У Ню Йорку відбудеться Вечір для вшанування Михайла Драй-Хмари

Ню Йорк, Н. Й. — Заходами Наукового Товариства ім. Шевченка та Української Вільної Академії Наук тут в неділю, 4-го листопада ц.р., о год. 6:30 вечора у приміщеннях Українського Інституту Америки при 2 Схід 79-та вулиця відбудеться Вечір для вшанування письменника і поета Михайла Драй-Хмари, який помер на засланні на Колимі в 1938 чи 1939 р., з нагоди появи його книжки з літературно-наукової спадщини.

Про літературознавчу працю Михайла Драй-Хмари доповідатиме на Вечорі проф. Григорій Костюк, про його поезію — проф. д-р Василь Лев, спогади про батька ' д-р Оксана Драй-Хмара-Ашер, а вибір з поезій та щоденника М. Драй-Хмари читатимуть актори Лариса Кукрицька і Володимир Лисняк.

Вечір відкриє вступним словом проф. д-р Юрій Шевельов, голова УВАН, а закриє Вечір проф. д-р Ярослав Падох, голова НТШ.

Ія Мацюк-Грицай співатиме на Листопадовій Академії в Ню Йорку

Джерзі Ситі (В. Л.). — У мистецькій частині відзначування Листопадового Зриву в Ню Йорку дня 4-го листопада ц. р. виступить відома співачка Ія Мацюк-Грицай, за якою довгий і успішний мистецький шлях Свою співочу кар'єру вона розпочала на ширшу скалю в країні свого довшого побуту — Бразилії. Співачка виступала з концертами, та у супроводі симфонічних оркестр у великих театральних залях, як рівнож в телевізії і радіо. До свого великого успіху вона зараховує виступ в честь президента Бразилії ген. Дутри. На всі виступи співачки професійна музична критика давала дуже добрі оцінки, як, наприклад, „співачка з блискучим, експресійним голосом, який уживає з'великим мистецьким хистом, доброю школою, цікавим інтерпретаційним хистом, чудовою дикцією. Мисткиня повна чару і ґраці..."

Сопрано Ія Мацюк-Грицай

(Закінчення на стор. 3)

1918 — У Листопадові Роковини — 1979

С. Гординський

ЛИСТОПАД

Іржею зрад тавровані віки.
Вони, мов древнє золото багряне,
Нагадують душі забуті рани
Гей в розпромінених зірках.

Що ж принесуть майбутнього роки?
Пройшли — ще перейдуть ґураґани,
Вже їм назустріч простягли, каштани
Погрозливо безлисті п'ястуки.

Блаженні ті, що в мур і тишу вірять!
Вітає їх імлисте надвечір'я
У синяві будівель і дерев:

Та вмій відчути, як гряде нестримне
І жди, аж, тинк обсипуючи, гримне
Об мури знов сердитий левій рев!

СЕНАТОР КЕННЕДІ ЗМАГАТИМЕТЬСЯ ЗА НОМІНАЦІЮ НА ПОСТ ПРЕЗИДЕНТА ЗСА

Вашінгтон. — У понеділок, 29-го жовтня, демократичний сенатор з Массачусетс Едвард Кеннеді дозволив на створення передвиборчого комітету, який займатиметься збіркою фондів та іншими аспектами передвиборчої кампанії, та заявив, що 7-го листопада він офіційно проголосить свою кандидатуру на пост президента ЗСА від Демократичної партії. Комітет, у склад якого входить ряд його приятелів та досвідчених у передвиборчих кампаніях осіб, очолив його шваґер Стівен Смит.

Повідомляючи про створення комітету „Кеннеді на президента", Смит заявив, що сен. Кеннеді затурбований „браком провідництва і напрямних в країні", тому й рішився кандидувати проти президента Джіммі Картера. Він уважає, що поміж ним і президентом Картером існують „основні різниці", — сказав Смит.

Пресовий секретар президента Картера Джоді Повелл заявив кореспондентам у Білому Домі, що він передбачає „цікаву передвиборчу кампанію", яка дасть можливість населенню протиставити погляди обидвох кандидатів та їхні досягнення. На підставі різних опитів сен. Кеннеді має під цю пору перевагу над президентом Картером відношенням 3-1.

Прихильники президента Картера вже раніше створили комітет за його перевибір, хоча він сам проголосить свою поновну кандидатуру щойно 4-го грудня. Політичні коментатори підкреслюють, що президент Картер і сен. Кеннеді фактично вже від кількох тижнів ведуть передвиборчі кампанії, коли взяти до уваги їхні виступи і заяви. Чільні діячі Демократичної партії поділені щодо піддержки обидвох кандидатів.

ЗСА тимчасово відкликали свого амбасадора з Чехо-Словаччини

Прага, Чехо-Словаччина. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що уряд З'єднаних Стейтів Америк відкликав тимчасово свого амбасадора із Чехо-Словаччини, виявляючи тим невдоволення з недавнього політичного процесу над дисидентами і виміром кари для них. Речник Державного департаменту заявив, що амбасадор Френсис Міген прибуде до Вашінгтону цього тижня і залишиться там тиждень, а може й довше, залежно від потреби і висліду переговорів, які відбуватимуться між ним і державним секретарем Сайрусом Венсом та іншими високими урядовцями цього департаменту.

Як відомо Державний департамент натаврував минулотижневий судовий процес у Празі над шістьма чехо-словацькими дисидентами, кажучи, що жорстокі вироки і поведінка політичної поліції з членами руху спротиву матимуть негативний вплив на старання дальшого поліпшення відносин між З'єднаними Стейтами Америки і Чехо-Словаччиною.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ ВІДВІДАВ ЗАХІДНІЙ БЕРЛІН

Західній Берлін. — Президент Франції Валері Жіскар д'Естен відвідав Західній Берлін у понеділок, 29-го жовтня, та заявив, що Франція надалі ґарантуватиме безпеку цього міста та стримітиме до „продовження детанту в Европі". Це вперше від часів Наполеона, що лідер Франції відвідав Західній Берлін.

Як відомо, Франція, ЗСА, Велика Британія і СССР мають нагляд над Берліном від часу закінчення Другої світової війни.

Однак, у контрасті до ЗСА і Великої Бритранії, Франція не пов'язує Західнього Берліну із Західньою Німеччиною як державою. Тому д'Естен прилетів сюди безпосередньо з Парижу, не зупиняючись у Західній Німеччині. Західньонімецький канцлер Гельмут Шмідт прибув дещо пізніше і зустрів гостя з Франції. Дипломатичний жест д'Естена належно „оцінили" представники Совєтського Союзу, висилаючи на військову параду заступника консула Михаїла Дмітрієва. На відвідини державних мужів ЗСА і Великої Британії СССР, як правило, не висилає своїх офіційних представників.

Новий амбасадор ЗСА до СССР представив свої вірчі грамоти

Москва. — Томас Джей Ватсон, новий амбасадор З'єднаних Стейтів Америки до Совєтського Союзу, представив у понеділок, 29-го жовтня, свої вірчі грамота заступникові голови Президії Верховної Ради СССР Василію Кузнєцову і заявив, що його піддержка САЛТ II, тобто договору щодо обмеження стратегічної атомової зброї, було рішальним чинником чому він прийняв цей пост.

Томас Ватсон, якому минуло 65 років життя, — це колишній голова корпорації „Ай-Бі-Ем" і тому його номінація на такий важливий амбасадорський пост була викликала деяке застереження у дипломатичних колах. Досі в Москві служили переважно професійні і досвідчені дипломати. На короткій церемонії вручення вірчих грамот, яка відбулася в Кремлі, Ватсон заявив, що він робитиме все, що буде в його силах, щоб приспішити процес роззброєння.

Новий амбасадор ЗСА ще донедавна був членом дорадчого комітету для справ роззброєння при Білому Домі і користувався дорадчим авторитетом у різних технічних справах. Він стоїть на становищі, що ЗСА повинні відноситись до Совєтського Союзу „ясно і рішучо", щоб в такий спосіб оминати зударів щодо політики, яка стосується інших країн світу.

Криза в ізраїльському уряді продовжується

Тель-Авів, Ізраїль. — У зв'язку з резиґнацією з посту міністра закордонних справ Моше Даяна, в ізраїльському уряді продовжується криза. Прем'єр-міністер Менахем Беґін намагався розв'язати цю кризу номінацією інших впливових політиків на становище міністра закордонних справ, але цієї пропозиції досі ніхто не прийняв. Останній, що відкинув пропозицію Беґіна, був заступник прем'єр-міністра Їґаєл Ядін, який тепер перебуває у шпиталі у зв'язку з легким серцевим ударом. Свою відмову Ядін мотивував подібними арґументами, як це зробив Моше Даян — він не погоджується з політикою уряду відносно розв'язки питання самоуправи для палестинських арабів.

Зазнавши ще однієї поразки, прем'єр Беґін заявив, що покищо він сам керуватиме міністерством закордонних справ. Поширюються навіть спекуляції в ізраїльському парляменті, що Беґін зацікавлений веденням цього міністерства, але з тим, що він назначить собі заступника для допомоги. Політичні спостерігачі взагалі вважають, що в ізраїльському уряді наступлять незадовго ще й інші зміни, щоб привернути престиж кабінету і скріпити коаліцію Лікуд, яка у зв'язку з резиґнацією Даяна і критикою проти уряду, почала захитуватись.

• УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА •

ЗАБАВА СТУДЕНТСЬКОЇ ГРОМАДИ

Йонкерс, Н. Й. — Українська Студентська Громада при Сейнт Джонс університеті влаштовує у п'ятницю, 2-го листопада ц. р., велику осінню забаву, яка відбудеться тут в Українському Народному Домі при 301 Палісейд евеню о год. 9-ій вечора; грає оркестра „Іскра". У програмі буфет, виграші й інші несподіванки. Ближчі інформації можна одержати від Я. Палилика, телефонуючи на число (914) 969-7486.

У ЛМКЛЮБІ ВІДБУДЕТЬСЯ ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНСЬКУ КАНАДУ

Ню Йорк, Н. Й. — Із Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в п'ятницю, 2-го листопада ц. р., о год. 7-ій вечора, тут в приміщенні цього Клюбу при 136-ій Другій евеню, д-р Ярослав Кальба, екзекутивний директор Централі КУК матиме інформаційну доповідь на тему „Українська Канада вчора і сьогодні". Після доповіді — дискусія.

ПАНЕЛЬ — „ЖІНКА В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ПРОФЕСІЇ

Ню Йорк, Н. Й. — Заходами Товариства Українських Інженерів Америки — Відділ Метрополії Ню Йорк тут в суботу, 3-го листопада ц. р., о год. 7-ій вечора в приміщеннях Українського Інституту Америки при 2 Схід 79-та вулиця відбудеться панель на тему: „Жінка в науково-технічній професії". Панелістками будуть: інж. Дарія Мосора-Франкен, мгр Ганна Квітка, мгр Оля Новзанюк; модератор панелю — інж. Євген Змий.

Листопадове свято в Ню Гейвені

Ню Гейвен (М. Я.). — У суботу, 3-го листопада ц. р., тут відбудеться Листопадова Академія стараннями місцевого Відділу УККА.

Академію відкриє голова Відділу УККА, д-р Михайло Снігурович. Святочну доповідь виголосить мгр Степан Волянський з Бріджпорту. У мистецькій частині візьмуть участь мгр Лідія Хома — деклямація, Богдан Катречко — фортепіянове сольо і український національний хор „Діброва" з Гартфорду під диригентурою інж. Олександра Пришляка. У неділю будуть відправлені в церквах обох українських віровизнань Панахиди за Борців, що впали за волю України.

У 15-ТІ РОКОВИНИ ЙОГО СМЕРТИ

1.XI.1964 — 1.XI.1979

Сл. п. полковник Андрій Мельник

П'ятнадцять років тому, 1-го листопада 1964-го року, в Кельні, Західня Німеччина, помер на 74-му році життя сл. п. полковник Андрій Мельник, видатний військовий і політичний діяч, старшина Українських Січових Стрільців і, разом із сл. п. полковником Євгеном Коновальцем, співорганізатор Корпусу Січових Стрільців у Києві в 1917-му році, начальник штабу Дійової Армії Української Народної Республіки, а відтак, після перебування в польському полоні, повернувся до Галичини в 1922-му році, де — після перенесення Начальної Команди Української Військової Організації (УВО) і виїзду полк. Коновальця за кордон — став крайовим комендантом УВО. Ув'язнений за свою революційно-підпільну діяльність, був засуджений польським судом на п'ять років тюрми, починаючи з 1924 по 1928 рік. Після трагічної смерти голови Проводу Українських Націоналістів полк. Євгена Коновальця в 1938-му році, виїхав за кордон і став другим головою ПУН. Під час Другої світової війни полк. Мельник був конфінований німцями в 1941-му році, а потім ув'язнений в концентраційному таборі в Саксенгавзені. Обраний в 1947-му році на доживотного голову ПУН, залишився ним до часу своєї смерти. Від 1945-го року полк. Андрій Мельник жив переважно в Люксембурзі, де й похований.

АРЕШТУВАЛИ МИКОЛУ ГОРБАЛЯ; ПІСЛЯ БОЖЕВІЛЬНІ Ю. ЛИТВИНА ЗАПРОТОРИЛИ ЗНОВУ В ТЮРМУ; Ю. БАДЗЬО ЧЕКАЄ НА СУД

Ню Йорк (Пресова служба ЗП УГВР). — Дня 24-го жовтня ц. р. органи КҐБ заарештували в Києві Миколу Горбаля, учасника українського правозахисного руху. Арешт проведений після дбайливо підготованої провокації: Горбаля обвинувачують у намаганні знасилувати якусь жінку. Горбаль одружений і має однорічного сина. Родом він з Тернопільщини, 1941 року народження. Попередньо Горбаль відбув п'ятирічний строк ув'язнення і два роки заслання за написання поеми „Дума". Його держали в пермських таборах, а на засланні він був у Комі АССР. Як в'язень пермських таборів, Горбаль м. ін., написав у жовтні 1974 році листа до прокуратури РСФСР з протестом проти відмови побачення Ігоря Калинця з його матір'ю та дочкою. Арештування Горбаля — це чергове звено у новому погромі, що його проводить Москва в Україні.

6-го серпня 1979 року арештовано в Києві українського поета і публіциста Юрія Литвина, члена Української Гельсінкської групи, співавтора „Інформаційного бюлетеня" цієї групи. Під час слідства від нього вимагали „покаяння", заперечення своїх писань і погрожували „психушкою". Протестуючи проти таких обвинувачень, Литвин проголосив голодівку. В короткому часі його перевели на „медичну експертизу" до божевільної й тепер, по кількох тижнях його знову перевели у слідчий ізолятор КҐБ у Києві, де він продовжує голодівку. Мати Литвина, Надія Антонівна Прувченко перебуває в селі Баракти, Васильківського району, Київської области.

Микола Горбаль

Юрій Литвин відомий зокрема своєю програмовою статтею про Українську Гельсінкську групу, поміщено у четвертому випуску „Інформаційного бюлетеня", який з'явився при кінці 1978 року. В цій статті він підкреслив особливе значення Гельсінкської групи в Україні, її перспективи та гостро осудив русифікаційну політику Кремля і його відпоручників у Києві. Він писав:

„Зусилля партійного і всього радянського апарату спрямовані на те, щоби вбити рештки національної свідомости українського народу і українськість звести до кількагодинної передачі по радіо та телебаченню.

І тому кожен, хто думає, про права людини в Україні, стикається з проблемою національних прав українського народу. Національні права стали вагомою частиною загальнолюдських прав нації, що прагне відстояти себе під сонцем".

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 25¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Самовизначення західніх українців

Державний переворот, переведений 1-го Листопада 1918 року на терені цілої Східньої Галичини, був завершенням процесу відродженої української політичної думки, процесу, який розпочався був за „весни народів" у 1848 році, коли постала Галицька Руська Рада. Друга половина XIX сторіччя у Галичині була виповнена боротьбою поміж двома течіями: назадницькою москвофільською і поступовою українською. Символами тих двох течій було „Слово" Богдана Дідицького, що обороняло принцип „одного руского" (з двома, або й одним „с") народу та „Діло" Володимира Барвінського, що стало фортецею народовецького руху й опісля, вже за відродженої Польщі між двома світовими війнами, було керівним часописом в Західній Україні. На переломі XIX і XX сторіч майже одночасно появилися невеличкі розміром, але преважливі твори в історії української політичної думки — галичанина Юліяна Бачинського „Ukraina irridenta" та наддніпрянця Миколи Міхновського „Самостійна Україна" — з виразним поставленням української вимоги: самостійної ні від кого незалежної держави. Майже одночасно теж в Галичині і на Наддніпрянщині постали перші новітні українські політичні партії — галицькі „Українська Радикальна Партія" (згодом Соціялістично-радикальна), Українська Націонал-демократична партія (згодом, від 1925 року, Українське Національне-Демократичне Об'єднання, УНДО) та Українська Соціял-демократична партія. А на Наддніпрянщині зформувалася Революційна Українська партія (РУП), а відтак постало славетне ТУП (Т-во Українських Поступовців), з якого згодом вийшла ініціятива до заснування Української Центральної Ради.

Переворот 1-го Листопада, популярно називаний „Листопадовим зривом" від назви книжки д-ра Костя Левицького, був актом державного самовизначення галицьких українців. На рішення відірватися від „австрійської клямки", як це назвав у своїх спогадах д-р Лонгин Цегельський, безумовно вплинув факт проголошення ще 22 січня 1918 року 4-го Універсалу, який став історичним доказом на переведення державного самовизначення України. Коли 11-го березня 1939 року також Карпатська Україна проголосила свою державність — то всі без вийнятку українські землі, тобто над Дніпром, по обох сторонах Збруча і над Попрадом, виявили волю жити власним державним життям.

Усі ці акти і збройна боротьба, яка велася задля переведення їх в життя, були проминальними: визвольну війну Україна програла й опинилася у соборній неволі. Але колеса історії не можна тривко завернути. Окупація всієї України московсько-большевицькими військами і насадження в Україні режиму фізичного й морального терору, русифікації й деморалізації, створила один з найважчих в цілій історії України період. Цей період закінчиться з упадком сучасної російської імперії. Ми можемо приспішити цей упадок, коли будемо реалізувати гасло: „В єдності сила народу" і коли будемо плекати культ історичних актів українського самовизначення.

Андрій Мельник

1-го листопада цього року сповняються 15-ті роковини смерти Андрія Мельника. За фахом — інженер-лісівник, за вдачею і вподобанням — стовідсотковий вояк-комендант. Український Січовий Стрілець від початку постання тієї першої новітньої української військової формації-леґіону Українських Січових Стрільців — за Першої світової війни, комендант сотні УСС, згодом, після втечі з російського полону в 1917 році й приїзду до Києва, один із творців формації Січових Стрільців, член Стрілецької Ради, ступінь полковника отримав — разом з Євгеном Коновальцем, комендантом Січових Стрільців, від Гетьмана Павла Скоропадського. До безтями відважний — із тростиною в руці ходив під час боїв, — після програ української визвольної війни 1917-21 не перестав вірити у збройну силу. Член, згодом голова заснованої Євгеном Коновальцем підпільної Української Військової Організації (УВО), був засуджений польським судом на 5 років в'язниці, з яких таки відсидів 4 роки, зрікся вигідного й спокійного становища директора митрополичих дібр в Галичині та погодився стати наступником Євгена Коновальця на пості голови Проводу Українських Націоналістів (ПУН). На тому становищі був аж до своєї смерти в Кельні в Німеччині.

Високий, статний, з гарним мужнім обличчям, закоханий у війську, але й з глибоким почуттям потреби конструктивного громадсько-політичного життя, був переконаним звеличником ідеї єдности в громаді. Хоч керівник підпільно-революційної організації, проте — однаково як полковник Євген Коновалець — насправді був демократом, ворожим національно-політичному екстремізмові. Тому логічно після розламу в ОУН за Другої світової війни, той табір ОУН, в якому він головував, перевів свій відворот від „інтеґрального націоналізму", як його називав покійний Михайло Сосновський, в сторону демократії.

Андрій Мельник — хрустально чесна і простолінійна людина, особливо мовчазний, втішався справедливою загальною пошаною за свого життя і породив загальний жаль своєю смертю на 74-му році життя. Був індивідуальністю, який своїм прізвищем охристив цілий політичний табір, що його очолював: як від прізвища Симона Петлюри всіх українських самостійників названо „петлюрівцями" і як від прізвища Степана Бандери цілий один великий табір називається популярно „бандерівцями", так і „мельниківці" повинні гордитися цією своєю популярною назвою.

У 15-ті роковини смерти полковника Андрія Мельника, вояка-полководця і видатної громадсько-політичної постаті, належить низький поклін Його пам'яті.

Іван Поритко

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

61-шу річницю Листопадового Чину 1918 року відзначуємо й дальше далеко від рідних земель. І знову спогади учасників цього збройного виступу, яких залишилося серед нас уже небагато — пригадують нам цей незабутній Величавий Листопадовий Чин, коли то в сірий першолистопадовий день сповнилися мрії багатьох поколінь. Після кількасотневої неволі, серед гуку гармат та клекоту скорострілів, блакитно-жовті прапори на вежах міста Львова сповіщали, що українці виявили рішучу волю жити самостійним життям у своїй незалежній державі.

Роковини 1-го листопада пригадують нам, творцям і учасникам цих славних подій, ті дні великого запалу ідейного напруження та чину; молодших і молодих пов'язують Роковини з історією, з традицією нашої збройної боротьби за найвищий всім нам ідеал від давніх століть через 1918 рік аж до сьогоднішнього дня.

1 Листопад 1918 р. — це безперечно той межовий стовп, що різко відділяє багатовікове підпільне минуле Галичини від визвольної доби відновлення давно втраченої державности. Також це знаменна дата в історії всієї Західньої України, бож тоді й зелена Буковина і довго гноблене мадярами срібне Закарпаття виявили свою непохитну волю жити власним, самостійним і ні від кого незалежним життям, делеґуючи своїх представників у праці Національної Ради ЗУНР.

Чин 1-го листопада 1918 року залишиться навіки пам'ятною подією в українській історії. Хоч це була подія на західних українських землях, проте сталася вона чином великого всеукраїнського значіння, уже хоч би тому, що була вона вирішальною подією в житті великої області, яка більше півтисячі років тому була захистом української державности, а протягом півстоліття перед Першою світовою війною відіграла в історії українського народу ролю, як його духовний культурно-політичний П'ємонт. Тому ця подія не могла не відбитися на державно-політичному житті цілої української території.

Без 1-го Листопада 1918 р. не було б і 22-го січня 1919 року в українській столиці, золотоверхім Києві, де представники всіх земель України, зібрані на Трудовім Конгресі проголосили об'єднання в одну Самостійну і Соборну Українську Державу — УНР. І в цьому саме лежить невмируще всеукраїнське значіння 1-го Листопада.

Віддаль часу чимраз більше ділить нас від Листопадового Чину, який до основ змінив нас, але незмінним залишив ясний дороговказ поколінням. На жаль, ми не раз забуваємо, що основою його була жертва крови й життя кращих синів українського народу.

Колишні вояки в найбільшому захопленні виконували свій найвищий обов'язок, збройно обороняючи свій нарід. Багато тисяч полягли на бойовищах в нерівному бою, поклали свої молоді голови за свободу й незалежність Української Держави, борючися у різних наших військових формаціях: Українські Січові Стрільці, Армія УНР, УГА, Карпатська Січ, УПА, І Українська Дивізія Української Національної Армії.

Крути, Київ, Маківка, Лисоня, Львів, Зимові походи, Чортків, Базар, Винниця, а пізніше Броди й безліч інших місцевостей покривалися кров'ю і встелялися тілами українських борців-героїв за волю України.

У листопаді ц. р. сповниться також 61 річниця постання Української Галицької Армії (УГА), що її зав'язкою та ядром були Українські Січові Стрільці. УГА в стадії формовання із самопосвятою й безприкладним завзяттям обороняла відроджену Українську державу і без відповідного вивінування проти значно численнішого й досконало озброєного „антантою" польського війська ген. Галєра, а в 1919 році об'єднана з армією УНР під проводом Штабу Головного Отамана Симона Петлюри продовжувала збройну боротьбу проти другого нашого відвічного ворога — Москви. УГА — це було здисципліноване стотисячне військо, національно свідоме та віддане ідеї визволення Соборної України.

Бойовий шлях УГАрмії, після завзятої оборони Львова, ішов до славної Чортківської офензиви, а відтак спільно з Дійовою Армією до — хоч короткого — визволення столиці України Києва. Бойові дії УГА проходили під непохитним гаслом з'єднання всіх українських земель в одну Самостійну Соборну Україну.

Учасники Листопадового Чину всіх наших військових формацій, а в тім передовсім воєнні інваліди — живі свідки безсмертного змагу за найвищий ідеал Нації — повинні відчути повну й щиру опіку української спільноти. Вони мусять бути свідомі того, що жертви українського воя́цтва знаходять признання українського загалу, який своїми щедрими пожертвами в листопадовій збірці виконує тільки свої обов'язки й повинність супроти воїнів нашої визвольної боротьби.

ЗВЕРНЕННЯ
ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ В 15-ТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ СЛ. П. ПОЛК. АНДРІЯ МЕЛЬНИКА

В дні 1 листопада 1979 року минає 15 років від смерти Голови ПУН сл. п. полк. Андрія Мельника.

Як із відчуттям великої втрати прощали його друзі та вся українська громада на величавому похороні в Люксембурзі в 1946 році, так і сьогодні членство ОУН в Україні і поза її межами згадує другого Голову ПУН, який ціле своє життя посвятив боротьбі за добро і велич України.

Саме тепер, коли в Україні проходить посилений наступ червоної Москви на всі ділянки життя українського народу;

коли наша спільнота, поза межами України не знаходить спільної мови;

коли ми не зуміли ще об'єднати всіх наших сил для допомоги українському народові на рідних землях·

всі ми відчуваємо болячи його відсутність, відсутність його порад і авторитету.

Відчуваємо втрату людини кришталевої чистоти, яка при всіх політичних ускладненнях, пристрастях і спорах, уміла злагіднювати їх та усувати перешкоди на шляху до осягнення спільної думки й дії.

В історії українського народу, ім'я Андрія Мельника записане золотими літерами як відважного командира сотні Українських Січових Стрільців, учасника боїв на Лисоні, співорґанізатора Корпусу Січових Стрільців, героя перемоги під Мотивилівкою, Отамана Військ УНР, Начальника Штабу Дійової Армії УНР, крайового команданта УВО, політв'язня польських тюрем та німецького концтабору, найближчого друга і дорадника основоположника УВО-ОУН, полк. Євгена Коновальця, і впродовж 25-ти років Голови Проводу Українських Націоналістів.

На своєму життєвому шляху він виявив себе твердим, як криця, на полях боїв — неустрашимим воїном, на службі українського народу — послідовним у виконуванні своїх обов'язків, визначним політичним діячем і провідником.

До себе самого — ставив дуже високі вимоги, своїх співробітників оцінював за виконання доручених завдань. Завжди виявляв пошану до громадського правопорядку, твердо боронив засади дисципліни в ОУН. Хоч мав батьківське вирозуміння до людських слабостей, з відразою відносився до виявів опортунізму і нечесних політичних спекуляцій в національному житті. Був безкомпромісовим оборонцем національних інтересів, але ніколи не відмовився сісти до спільного стола з представниками українських політичних середовищ, як цього вимагала всеукраїнська рація. Був державним мужем на службі поневоленої української нації.

Д-р Юліян Вассиян так характеризував сл. п. полк. А. Мельника: „людина природної достойности і внутрішньої гідности — жива, дійсно лицарська людина".

Полк. Андрій Мельник був дійсним соборником, про що згадують співробітники з часів його військової і політичної діяльности.

Як Керманич Українського Націоналістичного Руху і Провідник ОУН, він змагався привернути єдність в рядах націоналістичного руху, закликаючи тих, які відійшли від матірної ОУН, до повороту, підкреслюючи, що: „коли Батьківщина вимагає від нас творчого чину, ми не сміємо зводити революцію на шлях безвідповідальности й самознищування".

За його ініціятивою створено в 1941 році Українську Національну Раду в Києві, в яку в 1943 році включились (Львівська) Українська Національна Рада і Сойм Карпатської України, прийнявши назву Всеукраїнської Національної Ради, очоленої проф. Миколою Величківським, Митр. Андреєм Шептицьким і проф. Августином Штефаном.

В криваві роки Другої світової війни, за наказом Голови ПУН, сотні членів ОУН пішли на Центральні і Східні Землі України з метою зустрічі і виміни політичного досвіду з братами, відділеними впродовж десятків років ворожими кордонами від західнього світу.

Німецький окупаційний режим вбачав у цій історичній зустрічі велику небезпеку і жорстоко нищив членів Похідних Груп ОУН. Сотні з них загинули як герої, між ними сл. п. Олена Теліга в Києві, а декілька років пізніше в німецькому концтаборі замордовано Заступника Голови ПУН сл. п. Олега Ольжича-Кандибу.

З доручення Голови ПУН, членство ОУН включилось в збройну боротьбу проти обох окупантів та відіграло визначну ролю в організації повстанських загонів, які розрослись у всенародну Українську Повстанську Армію, між ними наслідник полк. А. Мельника, сл. п. Олег Штуль-Жданович.

Кінець Другої світової війни приніс нашому народові „соборність в неволі" і майже всі землі

(Закінчення на стор. 4)

І. Самійленко

ГАРЯЧА ПОРА У ВАШІНҐТОНІ І МОСКВІ

[3]

Під гаслом боротьби з „американським імперіялізмом-колоніялізмом" проходила і Міжнародна Конференція Солідарности з народом Афганістану, скликана по ініціятиві т.зв. „Світової Ради Миру", в серпні цього року в Кабулі. Ця конференція, як повідомляє ТАСС, різко засудила американський „імперіялізм", разом з „воінствующими пекінськими лідерами", які, згідно з тим же ТАСС, організовують збройне втручання у справи „Демократичної Республіки Афганістану". Цей „засуд" стався в той час, коли вся ця „республіка" є насичена тисячами совєтських цивільних і військових „дорадників", очолених генералом з Москви Павловським.

Дванадцятий „Національний" Конгрес Компартії ЗСА, що відбувався 23-го серпня ц.р. в Детройті, в присутності, як подає ТАСС, більше тридцяти делеґацій від „братніх компартій" різних країн світу, включно з совєтською делеґацією, також „одностайно" одобрив підписаний у Відні САЛТ ІІ. Але в той же час, — як подає ТАСС, — рішуче засудив „ЗСА, як єдину країну, яка, прикриваючись розмовами про „совєтську військову загрозу", обплутали увесь світ ланцюгом імперіялістичних військових баз...".

Злобну й неперебірливу лайку проти „американського імперіялізму-колоніялізму" проводив і Кастро, разом з своїми прибічниками, на Шостій Конференції країн т.зв. Третього Світу, що закінчила свої наради на початку вересня ц.р. в Гавані.

Московська „Правда" повідомляє, що 26-го серпня ц.р. в Амстердамі також застартувала і „Естафета Миру" під гаслом: „Геть нейтронну бомбу! Геть зброю масового знищення! За продовження політики відпруження, за розброєння!" Згідно з повідомленням з Москви, першого вересня голляндці мали передати цю естафету західньонімецьким „борцям за мир", а потім в інші країни Західньої Європи.

„Сьогодні, пише „Правда", це завдання особливо актуальне в Західній Европі, де по плянам Пентагона і НАТО намічено розмістити до 600 балістичних ракет з дальністю лета нейтронних та ракетних зарядів в 3,500 миль". Естафета розпочалась під впливом пропаганди з Москви та носить явно антиамериканський характер.

Дух антиамериканської пропаганди, з одного боку, а з другого-прославлення Совєтського Союзу, всього російського, а зокрема російської мови, яка, по словам „Правди", відограє величезну ролю для „співпраці між народами в їх боротьбі за мир, соціяльний проґрес і розрядку напруженности", домінували і на Міжнароднім Конгресі Русистів, який відбувся в Східньому Берліні, в серпня ц.р. під спонзоруванням Генсека Східньої Німеччини.

Не обійшлося без нападів на американський „імперіялізм" і на Міжнароднім Фестивалі, т.зв. „проґресивних майстрів кіно", що відбувся в Москві також у серпні ц.р.

Так, зловмисний дух пропаґандивної машини Кремлю, під гаслом миру і фальшивої розрядки, на ділі ширить отруту антагонізму, напругу та неспокій у світі. Ціль цього пропаґандивного психозу, в данний період часу, — увести в блуд світову опінію, мобілізувати її проти прозрілих нових сил у Вашінґтоні, які нарешті тверезо глянули на реальну дійсність і побачили повне банкрутство злопам'ятного „детанту" та його близнюка САЛТ, які поставили національну безпеку цієї країни перед реальною загрозою.

Одинока вартість САЛТ ІІ полягає в тому, що цей договір примусив Америку глянути тверезо на дійсність; виявити слабі місця своєї оборони; переглянути балянс стратеґічної зброї та побачити необхідність ґрунтовної ревізії, як самої теперішньої військової доктрини, так і зокрема військової політики ЗСА.

Цінність САЛТ ІІ є ще й та, що в ході аналізи балянсу стратеґічної зброї, нарешті викрито й здемасковано підступну ціль, фальш і обман другого „партнера" — большевицьку Москву.

Ось ті головні причини, чому Москва з такою нестриманою лютттю підняла кампанію проти критиків САЛТ-у у Вашінґтоні. Тяжко сказати як скінчиться змагання навколо САЛТ ІІ. Чи зуміє американський провід спритно використати і свої атути впливу на Москву, чи знову піде на уступки. Тому всі, кому дорога свобода Америки, мусимо зробити одно добре діло, а саме: негайно писати до своїх сенаторів-колективно і особно, вимагаючи від них відхилення ратифікації САЛТ ІІ, як договору шкідливого для національної безпеки Америки. Ратифікація цього договору приведе до ще більш небезпечної загрози для вільного світу, як і для борців за людські права в середині самої московської імперії та України, зокрема.

Кінець

ПОЇЗДКА „ВІДЕНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ" ДО РИМУ

[2]

(Братство ім. св. В. М. Варвари у Відні)

— У четвер, 6-го вересня хор завершив своє завдання в першорядному студіо Ватиканського Радіо, викінчуючи наспівання св. Літургії і релігійних пісень. Після обіду наші прочани оглянули базиліку Пресвятої Богородиці „Санта Марія Маджоре", де зберігаються святощі 5 частин з ясел, що в них лежав народжений Ісус, Лятеранську базиліку (найстаршу церкву в Римі, що її називають матір'ю усіх церков Риму і цілого світу). В цьому часі у центральному адміністративному будинку Радіо Ватикан о. Родіон Головацький, ЧСВВ, привітав ред. Бориса Ямінського, який для радіо виголосив доповідь на тему „Цьогорічна різдвяна марка австрійської пошти: українська ікона з Відня". На той же день у год. 18-ій австрійський амбасадор у Ватикані, д-р Ґордіян Ґуденус запросив до своєї резиденції в гості хор і всіх прочан. У чудовій віллі відбулося дуже елегантне приняття. При добірній перекусці та напитках хор проспівав кілька релігійних і світських пісень. Амбасадора привітав о. шамбелян д-р Остгайм-Дзерович та подарував йому також платівки нашого хору. Ред. Ямінський вручив амбасадорові, як подарунок від СУФА, ювілейний альманах цього товариства. Після цього приняття дехто поїхав додому, а дехто пішов погуляти по місті.

7-го вересня ц.р. ціла група виїхала двома автобусами, щоби оглянути околицю над альбанським озером близько Риму. Першу зупинку ми зробили при віллі оо. Студитів, в якій перебуває влітi наш Патріярх. Там в каплиці хор відспівав пісню „Під Твою милість" Звідти виїхали ми до Ґротаферратського манастиря східнього обряду, де серед ченців є декілька наших братів. Наші монахи, як о. Партеній, який, м.ін., малює ікони, і брат Йосиф привітали нас у своїй затишній церкві, де хор відспівав пісню на честь Богородиці. Згадані монахи звернули нашу увагу на особливі цінності церкви і манастиря — чудовий образ Богоматері над „гарним сідалищем", частина мощей св. Йосафата і частина Господнього Хреста в бічній каплиці церкви. Після оглядання музею нас почастували виноградом з власного городу. Опісля ми пообідали у чудовому ресторані серед лісу. Під час обіду промовляв о. ректор Софрон Мудрий, ЧСВВ, який подякував диригентові хору проф. Гнатишинові, який після тяжкої грипи приїхав, щоб сповнити своє місійне завдання. Отець ректор подарував на пам'ятку проф. Гнатишинові ікону Богородиці (робота о. Партенія), а хор заспівав грімке многоліття також ред. Ямінському за його, як підкреслив о. ректор, знамените зорганізування тієї подорожі хору і українських паломників з Відня до Риму. Отець шамбелян д-р Остгайм-Дзерович подякував о. ректорові за щире приняття в семінарії і скрізь поза нею та висловив також подяку п-і Харак, яка брала участь в зорганізуванні поїздки та д-рові Жупникові за лікарську опіку прочан. Після обіду ми оглянули літню віллу папської колеґії св. Йосафата в Кастельґандольфо, яку свого часу закупив покійний Митрополит Андрей Шептицький і де перебували студенти влітку. Тут у каплиці відспівав хор „Блажен муж". Ця вілла лежить над самим альбанським озером, поблизу папської літньої резеденції, коло якої ми теж зупинилися, а до якої вхід охороняє швайцарська ґвардія.

Звідсіль виїхали до знаної місцевості з добрим вином Фраскаті, де серед співів і подяк для всіх організаторів понеслись звуки многоліття на різні мелодії. Увечері хористи зібралися в їдальній залі семінарії на Джанікольо, де висловлено подяку о. ректорові Мудрому, ЧСВВ, за запрошення до Риму і таку знамениту організацію, сердечність і щирість як від нього самого, так від віцеректора і студентів, що услугували.

У суботу, 8-го вересня перед полуднем був вільний час. Після обіду віденська група відвідала генеральну курію оо. Василіян на Авентині, де нас привітав протоархимандрит о. Патрило. В каплиці відспівано „Отче наш", а потім оглянено кімнати курії. Звідтам ми поїхали до української парафіяльної церкви в Римі пам'яті свв. Мучеників Сергія і Вакха з чудодійним образом Матері Божої „Жировицької". Хор заспівав пісню до Богоматері, а потім всі оглянули український музей. Відтак ми від'їхали в сторону українського собору св. Софії, де в год. 5-ій мала відбутися Служба Божа. Перед тим ми мали нагоду оглянути український католицький університет ім. Климентія Папи. До зібраних в університетській авлі промовив Патріярх Йосиф Сліпий. Він підкреслив вагу української церкви у Відні з її історичним минулим, згадавши, що „у Відні виховувались цілі покоління наших священиків і богословів та що Відневі завдячуємо наш зв'язок із західньоевропейською наукою, культурою, а на церковнім полі — із пасторальною богословією". Отець шамбелян д-р Остгайм-Дзерович передав Патріярхові дві останні платівки хору св. В.М. Варвари, а саме: страстні пісні і платівку на честь Тараса Шевченка, а крім того цінну історичну мапу від нашого парафіянина К. Шевчука. Після зустрічі з Патріярхом, о. шембелян відправив Службу Божу в соборі св. Софії, дияконував Петро Костюк, хором проводив як звичайно проф. Гнатишин. Служба Божа зробила на всіх присутніх, а зокрема на духовенство велике враження, спеціяльно молитовність і вислів хвали й маєстичности. При кінці Служби Божої Патріярх поблагословив хор і багатьох присутніх. Опісля сівши перед університетом, довго слухав пісень хору та розмовляв з поодинокими прочанами з Відня. Наші фотографи зробили спільну знімку перед собором св. Софії, а відтак оглянули будинок малої семінарії, де так багато молоді, також із Відня, вчилося. Під час вечері в семінарії на Джанікольо Владика Мирослав Марусин попрощався з хористами і іншими прочанами, підкресливши, що це перебування хору в Римі перейшло успішно на користь нашої культури і популярности українського імени в світі.

(Закінчення на стор. 4)

АРЕШТУВАЛИ МИКОЛУ...

(Закінчення зі стор. 1)

Оцінюючи реалістично становище в Україні і ролю Гельсінкської групи на сучасному стані нашої історії, Ю. Литвин там же писав:

„Ми далекі від рожевого оптимізму. Ми усвідомлюємо випробування, які чекають на нас. Але ми твердо переконані, що наша праця не пропаде даром. Вона потрібна тим, хто чекає підтримки в боротьбі проти беззаконня, хто шукає активної громадської позиції на яку може оперти свої ослаблене сумління. Нарешті ми прагнемо відстояти свої елементарні людські права, бо переконані, що подаровані милостиво власть імущими такі права хисткі і непевні.

Ми віримо у свою правоту та успіх".

Протиставляючися „послухові державного апарату і мовчанню великого народу", Юрій Литвин стверджував, що:

„Наша активна громадська позиція протистоїть тим, які вважають, що в уніфікованому суспільстві діяльність правозахисного руху не має якогось значного впливу на внутріполітичне життя країни. І чи варто нести такі великі жертви, коли результати сумнівні?

Всупереч подібним міркуванням, що саме в суспільстві подібному до нашого, острівці правозахисного руху можуть стати великою силою і дати поштовх до його морального оновлення".

Потрібна негайна широка й інтенсивна кампанія на оборону Миколи Горбаля, Юрія Литвина, як також Юрія Бадзя, арештованого в Києві 23-го квітня 1979-го року, який тепер чекає на суд. Його обвинувачують у ст. 62 КК УССР („антирадянська агітація і пропаганда")

Ія Мацюк-Грицай співатиме...

(Закінчення зі стор. 1)

Під час свого турне по Америці і Канаді Ія Мацюк мала небуденний успіх в українських слухачів та серед фахової музичної критики. Композитор М. Фоменко писав: „Ія Мацюк з'явилась цілком зформованою, з великою вокальною культурою і прекрасним голосом — співачкою... Вона перебуває в царині дійсно гарного голосу і безмежного діяпазону, прекрасної дикції та вдумливого інтерпретаційного хисту".

Подібні оцінки висловили всі наші найвизначніші музичні критики, як: музикознавець д-р В. Витвицький, композитори і диригенти д-р А. Рудницький, Я. Барнич, визначні піяністи, як Р. Савицький, Дарія Каранович, композитор Грудін і багато інших. З нагоди виступу Її Мацюк в опері „Запорожець за Дунаєм" під диригентурою Я. Барнича — „Новий Шлях" писав: „Відома співачка Ія Мацюк цим разом, крім співу високої кляси, виявила та полонила слухачів своїм великим драматичним талантом..." До великого успіху співачка зараховує свій минулорічний виступ в Чікаґо на Українськім Фестивалі, який відбувався в найбільшому театрі з участю відомого в Метрополітальній Опері баса — Павлом Плішкою — співаючи в дуеті.

Цьогорічне дуже успішне турне для українців в Австралії доповнили нові мистецькі здобутки. Часопис „Церква і Життя" писав з цієї нагоди під назвою „Тріюмф Її Мацюк в Мелбурні" таке: „Нові лаври до вінка своєї слави додала Ія Мацюк концертом в Мельбурні. Це був дійсно самоцвіт співу і за нього одержала співачка заслужену нагороду: бурю оплесків, викликів, квітів і вставанням з місць — заманіфестували своє захоплення співачкою". Письменник В. Онуфрієнко писав з нагоди концерту в Сіднеї: „Ія Мацюк — незвичайно талановита співачка з чистим, мов кришталь голосом, з незвичайно високою технікою, яка дає можливість вільно доносити до слуха слова й мелодію з найтоншими нюансами та заставляє вслухатися в кожне слово, в кожну фразу".

У програмі концерту в честь Листопадового Зриву співачка виконає такі твори: „Воскресла" — слова Т.М. Грицай, муз. А. Гнатишин, „Люблю Тебе Україно" — сл. О. Новицький, муз. М. Костецький, „Жита", сл. О. Олеся, муз. А. Гнатишина, „Засумуй трембіто", муз. Н. Нижаківського, „Накрила нічка" — стрілецький романс Я. Ярославенко, „Україно моя Україно" обр. А. Гнатишина.

Пам'яті сот. О. Черкасевича, коменданта Сомме-Касерне в Авгсбурзі

Адміністратор УКЦ у Німеччині о. М. Вояковський (у колпаку) 28-го серпня 1946 візитував парафію у Сомме Касерне. У ризах о. дек. В. Пилипець, а в другім ряді (зліва): Дм. Штогрин, комендант О. Черкасевич і голова Таборової Ради Володимир Блавацький.

5-ий бльок у таборі Сомме-Касерне, в якім у залі на поверсі відбувалися наради і різнорідні З'їзди крайового і всееміграційного засягу. Там оформлено УНРаду в 1948 році. Знімка В. Кваса з 1-го листопада 1945 року в часі відзначування 27-ої річниці Листопадового Чину.

Дня 13-го серпня ц. р., на українськім цвинтарі в південнім Бавнд Бруку, сотник Олександер Черкасевич прощав генерала Михайла Крата, а вже місяць пізніше, 14-го вересня спочило в могилі на цім же цвинтарі і його тіло.

Не знаю чи на відхід у вічність прощали сот. Черкасевича його друзі, тому бажаю пресовою згадкою вшанувати Покійного за його працю як коменданта табору скитальців Сомме-Касерне в німецькому Авгсбурзі в роках 1945-47. Був це властиво дуже короткий етап в його тяжких еміграційних буднях, але важливий з огляду на вийняткові обставини діяння і успішні висліди. Кінець світової війни в травні 1945 року застав у німецькім Райху коло 10 мільйонів чужинецьких примусових робітників, в тім понад два мільйони українців.. Ті, які не бажали повертатися до своїх батьківщин старалися гуртуватися у таборах неповоротців — і то зразу у таборах однонаціональних.

У промисловім баварськім місті Авгсбурзі зі 185 тисячами мешканців, у травні 1945 року перебувало яких 25,000 різнонаціональних робітників і ними зразу заопікувалася УНРРА — Адміністрація Об'єднаних Націй для допомоги і відновлення. Уже в кінці травня заіснував там Український Комітет під проводом проф. Петра Чуйка (помер у Боффало), з рамени якого від 8-го червня 1945 року на терені цегельні у підміськім Ґеґґінґені, почали організувати український табір неповоротців. Зорганізування табору доручено енерґійному самітнякові, кол. сотникові 3-ої Залізної Дивізії УНР Олександрові Черкасевичові. Він був охотником і таких як він сам, притягав до праці, щоб у безнадійних обставинах дати притулок і надію обездоленим землякам.

За тиждень, на необгородженій, поритій площі цегельні зібралося понад 4,000 українців, у тім може четвертина таких, які за договором альянтів підлягали примусовій репатріяції. Совєтська місія, яка свою головну квартиру примістила в будинку перед табором, робила наїзди і облаву, а на зібрання перестрашених втікачів намовляв до повороту.

З допомогою перших реєстраторів І. Прокопа і Ю. Свищука, завідувачів кухнею І. Артима і Марії Ціховляс, та заступників коменданта д-ра С. Галамая і д-ра В. Богоновича, які підналодили референтів і „бльокових" та охотників до всякої роботи, сотник Черкасевич скоро наладнував господарку, прохарчування, санітарні умовини, видачу документів та охорону перед совєтським сваволям. У той час прийняти ті обов'язки і виконати їх для добра кожної людини міг тільки вояк або патріот, який давно заприсягнув боротися на всіх позиціях і місцях та боронити свій нарід.

Із перевезенням 23-го серпня 3,300 неповоротців до кавалерійських „Сомме-Касерне" в самім місті Авгсбурзі умовини покращали настільки, що кожен скиталець отримав уже дах над головою або в будинках, або в конюшнях. На новім місці Управа мусіла загосподаровувати все від початків і при кооперації мешканців скоро довела табір до взірцевого вигляду. Під проводом коменданта Черкасевича табір Сомме-Касерне відразу став осередком національного життя в американській зоні Німеччини, ставши неначе столичним, бо в Авгсбурзі мало осідок Центральне Представництво Української Еміґрації (ЦПУЕ) в Німеччині з маршалком Василем Мудрим у проводі. Там же в таборі проф. В. Міяковський зразу започаткував Архів усіх післявоєнних друків там відновлено Українську Вільну Академію Наук (УВАН) під проводом проф. Дмитра Дорошенка, львівський Оперний Ансамбль під режисурою Володимира Блавацького розвинув мистецьку діяльність, ЦПУЕ і Мистецький Український Рух (МУР) відбували свої важливі з-їзди і наради, — там вже від липня 1945 року поставали різні школи, в тім перша гімназія (проф. Іван Паливода — інспектор, міністер Карпатської України Августин Штефан — директор) і Філія Українського Вільного Університету, там від 5-го вересня 1945 року видавали перший післявоєнний тижневик „Наше Життя" під редакцією проф. Василя Чапленка та потім іншу пресу і книжки; там у червні 1948 року радив політичний парлямент еміґрації, який оформив Українську Національну Раду і покликав перший Виконний Орган та переобрав Андрія Лівицького на президента УНРеспубліки в екзилі. Від початків табору плекали в нім спорти, якими керувала в усій Німеччині і Австрії приміщена там рада Фізичної Культури ЦПУЕ під головством проф. Івана Красника; співкультивували хори під дир. проф. І. Трухлого; дві кооперативи та коло 30 товариств служили членам. Попри все те там співжили у християнській згоді українські Церкви і священики (о. декан Володимир Пилипець, прот. Геннадій Тимківський та їхні сотрудники і катехити) і в таборі однаково щиро вітали Адміністратора УКЦ о. Миколу Вояковського, Митрополита Полікарпа Сікорського, Архиєпископа Ігора Губу та Єп. Івана Бучка, як також світських лідерів през. А. Лівицького і гетьманича Данила Скоропадського з Англії та репрезентантів Ля Ґвардію і Рузвельтову, посла Глинку, адв. Романа Смука, о. Івана Стаха, о. д-ра Василя Кушніра і д-ра Володимира Ґалана. Вже цей неповний реєстр найважніших гостей зі світу вказує, що той табір Сомме-Касерне був репрезентативною „республікою" скитальців, став показовим табором для членів парляментів і агенцій, які формували там свої позитивні опінії про „переміщені особи" і потім у своїх країнах впливали на публічну опінію в обороні, а згодом для переселення скитальців. З того погляду чи не найважливішим „візитатором" таборів була дружина американського президента Френклина Рузвелта — пані Елеонора, яка потім оборонила нас на міжнароднім форумі перед репатріяцією до комуністичних держав.

Господарем того табору і частиною всього його життя був вцеціло відданий справам і турботам кожного мешканця комендант Олександер Черкасевич. Сам незвичайно скромний, провадив спартанське життя без вигод і привілеїв. Перебувши роки еміґрації у невигодах, мав спочутливе серце для кожного потребуючого допомоги і для кожної громадської акції. На стійці і до послуг бував повну добу, усі дні в тижні. Доба такої посвяти людей мабуть проминула і треба б описувати багато образків з життя, щоб нові покоління могли розуміти тодішнє положення після страшної війни, а з другої сторони — життєву і патріотичну наснагу інтелігенції та інших верств тодішньої української спільноти. Теперішня доба, 30 років пізніша від тамтої, в нічим неподібна до обставин, ідейности і вислідів скитальців в европейських таборах.

Наш улюблений усіми комендант у святочні оказії одягав вишивану сорочку. Та і ту дарував був шефові УНРРА п. Калдвей коли від'їздила до Англії і несподівано з'явилася в таборі, щоб попрощатись.

Після других виборів у таборі, в кінці 1947 року О. Черкасевич добровільно відійшов від адміністрації Сомме-Касерне та поступив на фізичну працю при заготівлі опалового дерева. Хрустальний характер не спокусив його скористати з якихсь привілеїв, а працьовитістю і дисципліною вояка завжди був добрим прикладом для оточення.

У березні 1949 року скитальці з Сомме-Касерне буле перевезені до касарень у Ляйпгаймі біля Нового Ульму над Дунаєм — і звідтам у наступнім році О. Черкасевич переселився до Ню Йорку. Тут знайшов працю в українській фабриці на Лонг Айленд і з неї був задоволений — бо зрештою ніколи в житті не нарікав, хоча доля не стелила йому легкого прожитку. В почутті стабільности і забезпечення в цім Новім Світі, уже по п'ятдесятці, одружився і дочекався навіть внуків.

Короткий відтинок співпраці з комендантом Черкасевичом в Авгсбурзі викарбував у мене найкращий спомин про цю скромну людину з характером альтруїста, що в той макабричний час посвятилася народній праці і служила з любов'ю та повною релігійною і політичною толеранцією. Хай цей мій відруховий спогад на вістку про смерть кол. коменданта О. Черкасевича буде прощальним словом і від усіх тогочасних таборовиків з Ґеґґінґену, Авгсбурґу й Ляйпгайму. А їх нащадки хай прочитають про „золоті часи" їхніх батьків у таборах. Одним з доброчинців був славної пам'яті сотник Олександер Черкасевич, якого несподівано 11-го вересня ц. р. покликав Творець до звіту. Народився він в Одесі перед 79-ти роками.

Степан Кікта

ЗВЕРНЕННЯ...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

України опинились в рамках СССР. Полк. А. Мельник вислав протест до Сесії ООН в Сан Франсіско, оспорюючи право т. зв. уряду УРСР репрезентувати Україну та вказав на те, що український нарід змагається за волю і свободу та свою державну незалежність.

Розуміючи, що боротьбу з окупаційним режимом треба провадити об'єднано і скоординовано — полк. А. Мельник вирішно спричинився до успішної консолідації українського політичного життя, на базі Української Національної Ради в 1948 році та разом з тим до реорганізації Державного Центру УНР.

Доцінюючи велику допомогу ролю української громади в діяспорі, полк. А. Мельник в 1954 році видвигнув ідею створення Світового Союзу Українців, яку зреалізовано під назвою Світового Конгресу Вільних Українців в 1967 році. Ця установа на сьогодні являється формою повного об'єднання організованого суспільно-громадського життя поза Україною і його найвищою репрезентацією.

Але понад все те, заслуга полк. А. Мельника в правильному розумінні потреб і можливостей боротьби проти окупанта на землях України. З його доручення переведено повну зміну структури, форм, метод і змісту дії ОУН в Україні — всі ці зміни повністю виправдали себе в останньому десятиріччю і були визначним вкладом в дію сил спротиву в Україні.

Наголошуючи ті великі заслуги сл. п. полк. Андрія Мельника, закликаємо проводи і членство всіх формацій Українського Націоналістичного Руху та цілу українську громаду гідно вшанувати пам'ять того визначного сина України в 15-ту річницю його смерти.

Не судилось йому бути між нами в роковини 50-ліття ОУН, яким ми присвятили наш IX Великий Збір Українських Націоналістів. Але напевно його бажанням було б, щоб усі українські націоналісти заговорили спільною мовою...

Його великий авторитет потрібний українській політично-визвольній акції, і якщо б він був між нами, то напевно шукав би за спільною плятформою українських самостійницьких сил для координації і скріплення визвольної акції нашого народу.

Він напевно радів би зростом виявів дії руху спротиву в Україні, їхніми успіхами, їх завзяттям в обороні прав нашої нації на вільне і суверенне державне життя. Він напевно на перше місце в нашій дії поставив би вимогу скріплення допомоги українському народові, який веде нерівний змаг із акцією тотальної русифікації та повного знищення виявів національної окремішности і самобутности української нації.

Зміст і цілеспрямування дії сл. п. полк. А. Мельника залишаються і надальше для нас, українських націоналістів, великим заповітом.

Провід Українських Націоналістів відзначує 15-ту річницю смерти свого Другого Голови, закликає всіх українських націоналістів до єдности, до зусиль за збереження правопорядку в житті нашої спільноти, до координації всіх українських самостійницьких політичних сил, до посилення визвольної боротьби в Україні та скріплення допомоги поневоленому українському народові на рідних землях.

1 листопада 1979 року

Провід Українських Націоналістів

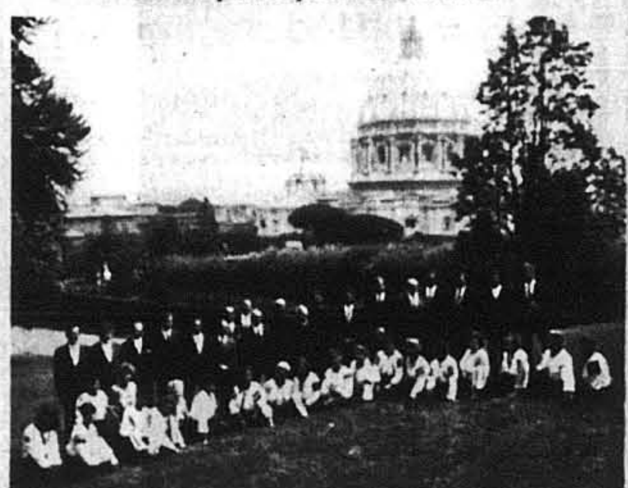
ПОЇЗДКА „ВІДЕНСЬКИХ..."

(Закінчення зі ст. 2-ої)

У неділю, 9-го вересня ц. р. раненько від'їхали ми поїздом до Відня, взявши зі собою найновіші платівки, які можна набути в парафії св. В. М. Варвари у Відні та у всіх добрих українських книгарнях і крамницях. Спомин про Рим і Ватикан і про українські надбання, якими можемо перед цілим світом похвалитися, залишиться до кінця життя.

Патріярх і Кардинал Йосиф Сліпий в розмові з головою СУФА ред. Борисом Ямінським.

Хор на фоні куполи базиліки св. Петра в Римі. Посередині стоять о. шембелян д-р Александер Остгайм-Дзерович, парох української греко-католицької церкви св. В.М. Варвари у Відні, о. ректор проф. д-р Софрон Мудрий, ЧСВВ, організатор тих платівок, які появляються накладом українського відділу при Ватиканському Радіо і дириґент хору та композитор проф. Андрій Гнатишин.

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Василь Прокопик, мол., інженер-поручник американського війська

Інж. Василь Прокопик

Зі задоволенням приходиться відмітити успіхи ще одного українського професіоналіста. Тут, в Янгставні, Огайо, 24-го серпня ц. р., у Янгставнському Державному університеті, закінчив науку з великими успіхами Василь Прокопик, мол., син Василя та Елисавети Прокопиків. Уродженець Янгставну він отримав українське виховання вдома та в суботній парохіяльній школі Пресвятої Тройці, де вчив його батько як один з інструкторів. Підростаючи, молодий Василь продовжував брати участь у церковним житті української католицької церкви, співав в церковнім хорі „Боян", та під цю пору є в ньому секретарем. Добрий декляматор та скрипаль Василь часто був учасником українських академій та концертів.

Середню освіту закінчив Василь у Чейні Гай Скул в 1975 році. Тут він грав в оркестрі на смичкових інструментах та брав участь у драматичнім гуртку. Крім науки він мав і велике замилування до спорту та був назначений офіційним суддею спорту в Огайо.

По закінченню середньої школи Василь вступив на факультет інженерії при Янгставнському Державному університеті. Одержавши військову стипендію (РОТі Сі) він кількакратно був відзначений за свої здібності та військовий хист. 25 травня, крім медалі, він одержав шаблю з написом — Командир Батальйону — Василь Прокопик 1979. Закінчивши науку в серпні ц. р. Василь одержав звання поручника в інженерській частині американського війська та був призначений на службу в Форт Гуд в Тексасі.

Батько молодого градуанта та інженера-офіцера, п. Василь Прокопик під цю пору є головою місцевого Відділу УККА. Ціла родина п-ва Прокопиків належить до 230-го Відділу УНСоюзу.

Д-р Юрій Кульчицький

Молодь у Філядельфії вшанує листопадівців

Філядельфія (В-УККА). — Зорганізована в Українському Конгресовому Комітеті українська громада Філядельфії рік-річно відзначує річницю проголошення самостійности Західньої Української Республіки й перебрання державної влади в українські руки з гідною цієї історичної події врочистістю. У попередних роках у святкуваннях Листопадового Чину брали участь такі першоклясні мистецькі одиниці, як: український чоловічий хор з Утрехту, під диригентурою д-ра М. Антоновича, а минулого року чоловічий хор „Боян" з Англії та інші.

Цьогорічні святкування Листопадового Чину відбудуться у Філядельфії у неділю, 4-го листопада ц. р. Розпочнуться вони Божественними Літургіями за український нарід в усіх українських церквах, а зокрема в українському католицькому митрополичому соборі Непорочного Зачаття о год. 10-ій та в українській православній катедрі св. Володимира о год. 10:30 ранку з участю прапорів.

Святочну академію цього року підготовила Комісія Молоді при Відділі УККА, у склад якої входять представники Пласту, СУМ, ОДУМ і МУН, на чолі з Миколою Бачарою. Академія відбудеться в приміщеннях Української Катедральної Школи при Френклин вулиці й з огляду на виховний момент, вона розпочнеться точно о год. 4-ій по полудні. Організатори академії надіються, що українське громадянство візьме масову участь і прибуде на час, щоб відкрити академію без запізнення.

Святкування відкриє професор д-р Петро Стерчо, голова Відділу УККА, а святочну програму виголосить о. Роман Мірчук, молодий священик і активний діяч СУМ-А. У програмі передбачено апель молоді з прапорами, читання Маніфесту Української Національної Ради пластуном Яремою Грицевим і рецитацію пластунки Наталії Ковалишин, а зокрема мистецькі виступи дівочого хору „Жайворонки" Осередку СУМ з Ню Йорку, під диригентурою Л. Стругацького й акомпаніментом Соні Шерег, як також Ансамблю Бандуристів ОДУМ Філядельфії, під мистецьким керівництвом Петра Гурського та вокального тріо „Соловейки" при Осередку СУМ Філядельфії, під мистецьким керівнитцвом Зої Маркович.

Зорганізована українська молодь вшанує історичний Акт 1-го Листопада з 1918 року в дусі пісні виконавців того Акту — "... а ми нашу славу Україну, гей-гей, визволимо..."

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВАСИЛЬ ВІДУЛА, член УНС Відд. 153 ім. Л. Мишуги у Філядельфії, помер 11 серпня 1979 р. на 66-му році життя. Нар. в Бережанщині в Україні; членом УНС став у 1960 р. Залишив у смутку родину в селі Вербів в Україні, брата Романа та близьчу і дальшу родину в Америці і Канаді. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ОСИП КРИШТАЛЬСЬКИЙ, член УНС Відд. 439 ім. Е. Коновальця в Судбури, Онт., помер 17 липня 1979 р. на 68-му р. життя. Нар. 1911 р. у м. Львові, Україна; членом УНС став у 1958 р. Залишив у смутку сина Василя і дочку Марусю та 2 внуків. Похорон відбувся 21 липня 1979 р. на цвинтарі Парк Лавн в Судбури, Онтаріо.

Вічна Йому Пам'ять!
В. Зацерковний, секр.

ГРИГОРІЙ ПІВОВАРОВ, член УНС Відд. 497 ім. М. Міхновського в Едмонтоні, Алберта, Канада, помер на 76-му році життя. Нар. 1903 р. в Україні; членом УНС став 1962 р. Залишив у смутку дружину Ніну, доньку Альбіну і троє внуків. Похорон відбувся 18 вересня 1979 р. на цвинтарі св. Михаїла в Едмонтоні, Алберта, Канада.

Вічна Йому Пам'ять!
М. Наконечний, секр.

ЙОСИФ ЗУБРИЦЬКИЙ, член УНС, Відд. 22 Т-ва Добра Воля в Чікаґо, помер 3 вересня 1979 р. на 58-му р. життя. Нар. 1921 р. в Чікаґо; членом УНС став 1939 р. Залишив у смутку дружину Лорейн і багатьох членів родини. Похорон відбувся 6-го вересня 1979 р. на цвинтарі Ол Сейнтс Мавзолеум Дес Блейнс, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Гелен Б. Олек, секр.

ДМИТРО ПРІДУН, член УНС Відд. 472 Т-ва Пласт в Чікаго, помер 10 вересня 1979 р. на 76-му р. життя. Нар. 1903 р. в Станиславові, Зах. Україна; членом УНС став у 1950 р. Залишив у смутку дружину Марію, дочку Христину та внуків. Похорон відбувся 12-го вересня 1979 р. на цвинтарі. св. Марії в Евергрін Парк, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Стефанія Кочій, секр.

МИКОЛА ВАНДА, член УНС Відд. 153 ім. Л. Мишуги у Філядельфії, помер 11 серпня 1979 р. на 68-му р. життя. Нар. в Хусті, Україна; членом УНС став у 1959 р. Залишив у смутку дружину Наталію та ближчу і дальшу родину в Америці й Україні. Похорон відбувся 15 серпня 1979 р. на цвинтарі св. Марії у Факс Чейс.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ДАНИЛО ВАРГО, член УНС Відд. 300 св. Михаїла в Джонставн, Па., помер 11 вересня 1979 р. на 21-му р. життя. Нар. 1958 р.; членом УНС став у 1965 р. Залишив у смутку вітчима Івана Майхер з дружиною Дороті і брата Франка. Похорон відбувся 15 вересня 1979 р. на цвинтарі Грендвю в Джонставн, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Юрій Сцілений, секр.